

העלבת עובד ציבור - משמעותה והעונש בצידה

לפני שאתם מתחממים, רותחים, שורפים לעצמכם כמה פיוזים ומחליטים להוציא את זעמכם על עובד ציבור, נבזה ככל שיהיה, חשוב שתבדקו על חשבון מה זה בא ואיך זה יכול להפוך לכם לרועץ אם אותו עובד ציבור יחליט להתנקם בכם במסגרת החוק ולפתוח לכם תיק על העלבת עובד ציבור. הפגיעה בעובד הציבור הספציפי אינה עומדת במרכז של עבירת העלבה של עובד ציבור, כי אם העלבתו של השירות הציבורי בכללותו. בנוסף, העלבת עובד ציבור עשויה להתקיים גם כאשר הדברים שנאמרו הינם נכונים וגם כאשר העלבה נעשתה בדרך של תנועות גוף מבזות מבלי להביע אמירה מילולית. עו"ד אסף דוק מסביר על יסודות העבירה ומרכיביה.

□ יסודות עבירת העלבת עובד ציבור

במוסדות המדינה עובדים אנשים המשרתים את הציבור הרחב, ביניהם כבאים, שוטרים, עובדים סוציאליים ועוד שורה ארוכה של בעלי תפקידים. כל אלו נתונים תחת ההגדרה של עובדי ציבור, ובמסגרת פעילותם הם מצויים במגע יומיומי עם קהל מגוון של צרכני שירותים. על מנת שיוכלו לבצע את תפקידם בצורה ראויה וללא חשש, דאג המחוקק לספק להם הגנות שונות הכוללות איסורים על פגיעה והעלבה, שהינם מחמירים יחסית לפגיעה באזרחים מן השורה. לדוגמא, העלבה של אזרח רגיל איננה נחשבת לעבירה פלילית, ואילו העלבת עובד ציבור אכן נחשבת לכזו וכרוכה בענישה הכוללת קנסות ואף תקופת מאסר.

□ מיהו עובד ציבור?

נתחיל מזה שגם "פקח בעירייה", נחשב לעובד ציבור, זה שהכי קל לקלל ברחוב על דוח חניה, פקיד בלשכת הסעד או הביטוח הלאומי שמייבש אתכם שעות בתור ומכניס את המקורבים אליו ומרתיח את דמכם, נחשב לעובד ציבור. למעשה כל אדם המשרת ציבור במסגרת החוק או המדינה, נחשב לעובד ציבור, לרבות מתנדב בשירות הציבורי שזאת לא עבודתו, אך הוא ממונה על שלום הציבור ברמה זו או אחרת.

סעיף 34 לחוק העונשין מגדיר את בעלי התפקידים הנחשבים לעובדי ציבור: מי שעובדים ברשויות חינוך מקומיות וברשויות המקומיות בכלל, במוסד לביטוח לאומי, במועצות דתיות, בהסתדרות הציונית העולמית, בבנק ישראל, בקרן הקיימת לישראל, בלשכת שירות התעסוקה, בקרן היסוד, וגם מי שעובדים בגופים, קרנות ומפעלים שהממשלה הינה שותפה בהנהלתם. על מנת לסבר את האוזן, מדובר למשל בשופטים, שוטרים, עובדי עירייה, פקחים ופקידי משרדי הממשלה למיניהם.

□ מהי העלבת עובד ציבור לפי סעיף 288 לחוק העונשין?

העלבת עובד ציבור מטופלת בסעיף 288 לחוק העונשין, שקובע כי "המעליב בתנועות, במלים או במעשים, עובד הציבור, או דיין או פקיד של בית דין דתי או חבר ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, כשהם ממלאים תפקידים או בנוגע למילוי תפקידים, דינו - מאסר שישה חדשים". יש לשים לב כי ההעלבה אינה חייבת להיות רק מילת גנאי או קללה, אלא יכולה לכלול גם מעשים מסוימים ותנועות גופניות, כך שמדובר בהגדרה נרחבת ביותר. כמו כן, אדם המפריע לעובד ציבור או למי שהוסמך למלא תפקיד של עובד הציבור במילוי תפקידו על פי דין צפוי לעונש של עד שנת מאסר. במידה והעלבה וההפרעה גלשו למעשים פיזיים כנגד עובד הציבור, העונש המינימלי הצפוי לתוקף בהתאם לעבירת [תקיפת שוטרים](#) הנו מינימום של חודש אחד מאסר (אם הייתה זו [תקיפת שוטרים בנסיבות מחמירות](#) - עונש המינימום מזנק ל- 3 חודשים) ומקסימום של 3-5 שנות מאסר בפועל לתוקף שוטרים.

בנוסף, ראוי להדגיש כי אין צורך שעובד הציבור אכן יפגע מההעלבה שכוונה אליו, ומספיק שהמעשה נעשה. מכאן שהמעליב צפוי להליך פלילי על כל המשתמע מכך, כולל פתיחת תיק ורישום פלילי, ומעבר לכך ישנה גם ענישה מרבית העומדת כאמור על 6 חודשי מאסר לצד קנסות של אלפי שקלים. לכן, יש להיזהר מאוד בדברים הנאמרים למול אנשי ציבור אף אם הרוחות מתלהטות, ולשים לב לקו המבדיל בין ביקורת לגיטימית ובין הטחת עלבון. מדובר למשל בקללות כמו "טיפש", "מטומטם" או "אתה אפס", וככל שהעלבונות הינם אישיים יותר ומתוכננים מראש, כך הם חמורים יותר.

למעשה עובדי ציבור שלא במסגרת גורמי האכיפה, חשופים יותר לביקורת מצד האזרח שמוציא לעיתים קרובות את חמתו על האנשים הלא נכונים ואלו האחרונים זקוקים להגנה משמעותית הרבה יותר, שכן אין ברשותם את כלי ההרתעה והאכיפה כפי שקיימים למשטרה ודומיהם ומשכך החוק חייב לתמוך בהם, שכן במסגרת עבודתם חשופים הם למעשי אלימות או פגיעה אישית, מילולית או נפשית הרבה יותר מכל אזרח אחר.

לדוגמא: רכב חונה בחניית נכים וחוסם גישה מעבר בסיסית להולכי רגל שכן, בעל הרכב יצא לקנות מנת שוארמה וסיגריות ובדרך פגש חבר שלא ראה הרבה זמן והחל לפטפט איתו, כאשר חזר לרכבו גילה על השמשה הקדמית דו"ח חניה ע"ס 500 ₪ או בקשה להישפט, עורך לעצמו השוואה קטנה כי אם היה מחנה את הרכב בחניון סמוך היה יכול לשלם 12 ₪ בלבד ועל הדרך רואה את הפקח רושם דו"ח תנועה לרכב אחר וניגש אליו במטרה שהאחרון יבטל לו את הדו"ח. כאשר מקבל סירוב ודחייה מתחיל להתנהל בבריונות מילולית בזו הלשון:

"מי אתה חושב שאתה", "חתיכת זבל", "בן של זונה", "שם זין עליך ועל מי שהביא אותך", "חתיכת עלוב נפש" ושלל "ברכות" נוספות. ניבולי פה אלו, בייחוד אם נעשו בפרהסיה מול אנשים נוספים מוכללות בחוק דיני לשון הרע. מספיק תנועה לא במקום, מילה או מבט שיכולים להתסיס את האווירה ולגרום להתפרצות של אלימות פיזית שתעמיד בסיכון גדול את אותו עובד ציבור שבסך הכל עשה את עבודתו ותו לא. בנוסף, חשוב להבין שגם תנועת יד מגונה כמו אצבע משולשת או תנועה מבהה אחרת נחשבת להעלבת עובד ציבור, לרבות יריקה לכיוונו גם אם כלל לא פגעה בו.

כמו כן, ישנם מקרים לא מעטים בהם עובדי הציבור מנצלים את ידיעתם באשר למותר והאסור ועושים בחוק שימוש לרעה כנגד האזרח הפשוט שלא בצדק ולעיתים אף בשקר על מנת ולהסתיר את התנהלותם הבלתי חוקית בזמן האירוע. בדיוק בגלל זה חשוב להיוועץ עם עורך דין המתמחה בתחום על מנת שיוכל לסייע לך בחשיפת האמת או לכל הפחות לצמצם את מידת הנזק עבורך.

□ מבחני הפסיקה לקביעה האם התבטאות מסויימת עולה לכדי העלבת עובד ציבור

ברע"פ 229/12 צבי כהן נגד מדינת ישראל, בית המשפט העליון נדרש לשאלה האם הביטויים "**מושתן וילד מפגר**", חרף הבוטות שלהם עולים לכדי העלבת עובד ציבור. בית המשפט העליון קבע כי אף שמדובר בגידופים, אין מדובר בגידופים אישיים, הנוגעים לתכונותיו הפרטיות של עובד ציבור זה או אחר, ונוגעים לליבת כבודו, כי אם בביטויים פוגעניים כלליים, ואף שאלו פוגעים, ספק אם פגיעה זו היא במידה המצדיקה הרשעה בדיון הפלילי. בתוך כך, נקבע שכדי שיתקיים יסוד ההעלבה יש להוכיח שהאמירה עומדת בשני מבחנים – **המבחן התוכני והמבחן ההסתברותי**:

- מבחינה תוכנית, יש להוכיח כי האמירה היא בגדר "מעשים קיצוניים של פגיעה קשה בליבת כבודו של עובד הציבור".
- מבחינה הסתברותית, יש להוכיח כי קיימת ודאות קרובה לכך שמעשה ההעלבה יוביל לפגיעה קשה בתפקודו של השירות הציבורי.

□ איזון מול חופש הביטוי

מצד אחד, המחוקק שואף להגן על עובדי ציבור החשופים מעצם תפקידם לביקורת ציבורית. מצד שני, הטלת איסורים ומגבלות פוגעת ביכולתו של הציבור לבקר את השירות המוענק לו מטעם רשויות המדינה. מעבר לכך, מדובר בהצרה של חופש הביטוי שהינו זכות חשובה ביותר בחברה דמוקרטית, כולל ביטוי של רגשות, השקפות ותפיסות עולם. לעניין זה נדרשו לא פעם נציגי מערכת המשפט, כאשר העמדה הרווחת היא שיש להגיש כתב אישום ולהעניש במקרים חריגים וקיצוניים בלבד. למעשה, הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מורות על נקיטה באיפוק ובריסון בעת העמדה לדין בעבירות אלו. אם כן, כיצד יקבע אם כנגד אדם יוגש כתב אישום ויטל עונש בגין העלבת עובד ציבור?

□ שיקולים מנחים להגשת כתב אישום

למעשה, [הנחיות היועץ המשפטי לממשלה](#) קובעות כי העלבה של עובד ציבור בפני עצמה אינה מספיקה על מנת להגיש כתב אישום, וצריכה להתקיים עבירה נוספת בצידה. בנוסף, מדובר בהעלבות חריגות שאינן רק פוגעות ברמה האישית, אלא עשויות לפגוע בצורה ממשית וחמורה ביכולתו של העובד למלא את תפקידו, ואף במערך השירותים המסוים ובאמון הציבורי בו. מעבר לכך, את אנשי התביעה מנחים מספר שיקולים והוראות לגבי הגשתו של כתב אישום, ביניהם הנסיבות והרקע לאמירות. יש להבין כי באופן עקרוני העלבה נחשבת לכזו אם היא נאמרה באופן ישיר אל עובד הציבור, או אל אדם אחר בסביבה הקרובה כאשר הדברים מגיעים לאוזני העובד. ואולם, נסיבות חמורות שעלולות להוביל להגשת כתב אישום מתקיימות כאשר האמירות פורסמו ברבים. מאידך, אם הרקע לאמירה היה דברים מעליבים שהטיח באדם עובד הציבור עצמו, הרי שיש בכך להקל על הנסיבות.

□ שיקולים מהותיים נוספים

שיקולים נוספים להחלטה על העמדה לדין הם חומרת הדברים מבחינה מילולית, והאם מדובר באמירה בודדת או בשורה של אמירות פוגעניות. כמו כן, נציגי הפרקליטות יתחשבו בכוונה שמאחורי הדברים, כלומר האם כוונה מראש להעליב ולבזות או נבעו משאיפה להעביר ביקורת על התנהלות העובד והממסד. לבסוף, ראוי לציין כי גם אם הדברים הנאמרים התבססו על תפיסה נכונה של המציאות, כלומר התנהלות לקויה של העובד, אין בכך להבטיח כי לא יוגש כתב אישום אך לעיתים קרובות מדובר בנסיבה מקלה.

בשורה התחתונה, יש להיזהר בדברים הנאמרים לעובדי ציבור על מנת שלא להסתבך בהליכים בלתי נעימים, לשון המעטה. יחד עם זאת, קיימים בהחלט איזונים המגנים על חופש הביטוי ועל היכולת לבקר עובדי ציבור, ולכן אם הינכם חשודים בעבירה זו עורך דין פלילי עשוי להוביל לסגירת התיק ולהימנעות מהגעה לבית המשפט.

זמנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין העלבת עובד ציבור?

בכל מקרה בו אתם מוצאים עצמכם חשודים או נאשמים בפלילים, עליכם להיעזר [בעורך דין פלילי מנסה](#) הבקיא ברזי החקיקה והפסיקה שידע כיצד לנווט בין האפשרויות השונות שהחוק מאפשר לו. יש לבדוק בזירות את עבודת המשטרה, לבדוק את אמינות המתלונן ולוודא היטב מהו סעיף העבירה שבו אתם מואשמים ומה משמעותו. כדאי לדעת ששינוי סעיף יכול להיות קריטי למהלך המשפט ולתוצאות המתקבלות בו. הזכות לקבל ייעוץ משפטי ניתנת בכל שלב של ההליך הפלילי וכדאי לנצל החל מהשלב הראשון - [החקירה במשטרה](#). בשלב זה יש כללים ברורים של 'עשה ואל תעשה', משום שאף שגיאה קלה מצד העצור עלולה להיות בעלת השלכות רציניות להמשך ההליך.

תחום הדין הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשליבים בהליך הפלילי יכול

17/02/2019
077-5006206
052-6885006

העלבת עובד ציבור - משמעותה והעונש בצידה - עורך דין פלילי אסף דוק

להוות שלב יציאה ממנו ולהיפרך, לכן היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים [בעבירות כלפי משרתי ציבור](#) מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}